Seðlabanki Íslands

Vaxtaákvörðun
15. maí 2013

Stefnuyfirlýsing peningastefnunefndar

Kynningarfundur fyrir fjölmiðla og sérfræðinga

Peningamál 2013/2

Efnahagsbatinn heldur áfram þrátt fyrir lakari hagvaxtarhorfur

Hægir á alþjóðlegum efnahagsbata

- Hagvaxtarhorfur meðal þróaðra ríkja hafa ítrekað verið endurskoðaðar niður á við
- Nú telur IMF að hagvöxtur 2012-14 verði undir 1% í 15 þróuðum ríkjum (12 í október) og samdráttur í 7 ríkjum (6 í október)
- Í ár er spáð samdrætti í 8 ríkjum (13 í fyrra) og hagvexti umfram 2% í 8 ríkjum (5 í fyrra)
- Þótt horfur séu enn óvissar eru líkur á alþjóðlegum efnahagssamdrætti taldar hafa minnkað

Spár Alþjóðagjaldeyrissjóðsins um meðal-hagvöxt 2012-14 meðal 30 þróaðra ríkja

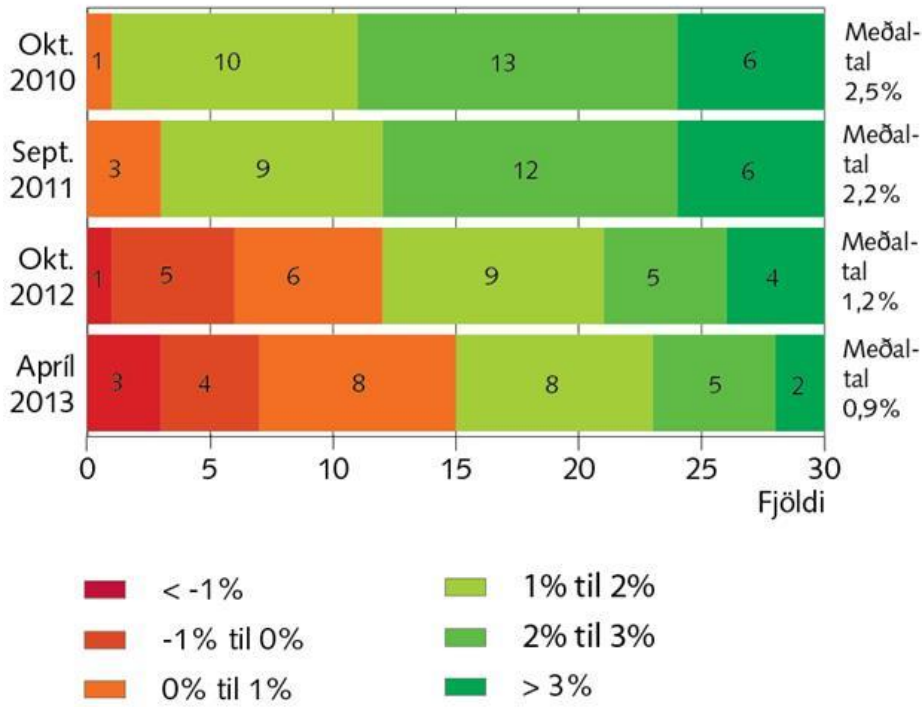

Heimild: Alþjóðagjaldeyrissjóðurinn.

Dreifing hagvaxtar meðal 35 þróaðra ríkja[1]

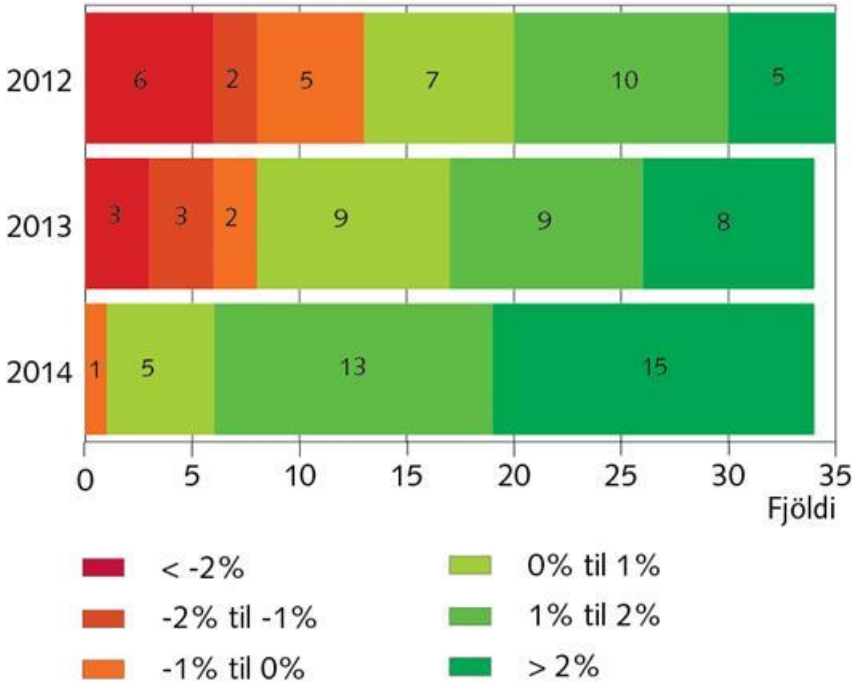

1. Spár fyrir Kýpur eru undanskildar vegna kreppunnar þar og því samanstendur ríkjasafnið af einungis 34 ríkjum árin 2013 og 2014.

Heimild: Alþjóðagjaldeyrissjóðurinn.

Kröftugri útflutningur en lakari viðskiptakjör

- Meiri útflutningsvöxtur vegna bjartari horfa um þjónustuútflutning: 2,9% í ár (1,8% í PM 13/1) og 2,3% vöxtur að meðaltali 2014-15 (2,2% í PM 13/1)
- En viðskiptakjör hafa versnað meira en spáð var og horfur eru verri en í febrúar ...
- ... sem skýra að stærstum hluta horfur á minni afgangi á viðskiptum við útlönd: undirliggjandi afgangur fer úr 4% af VLF í ár í 0,7% halla 2015

Þróun útflutnings og framlag undirliða hans 2010-2015[1]

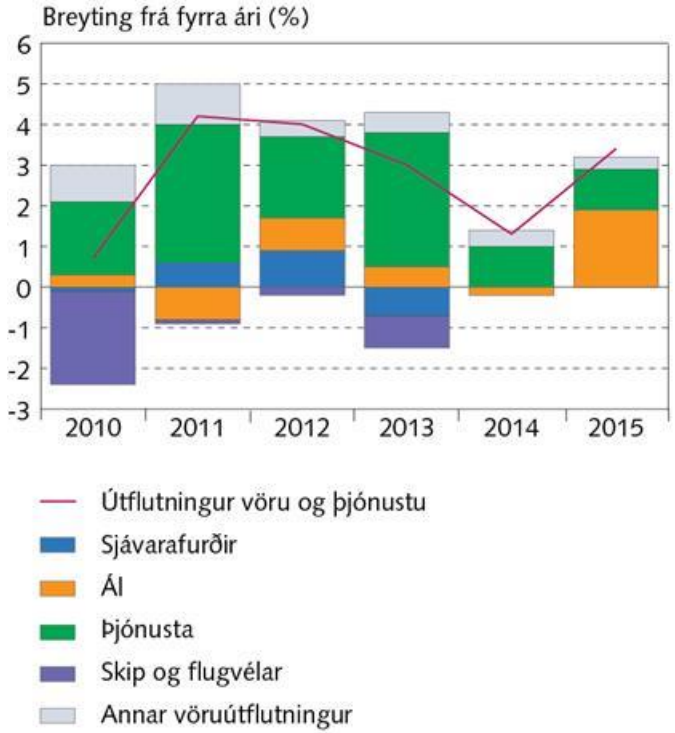

1. Grunnspá Seðlabankans 2013-2015.
Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Viðskiptakjör og kaupmáttur útflutningstekna[1]

1. Viðskiptakjör eru hlutfallslegt verð út- og innflutnings vöru og þjónustu. Kaupmáttur útflutningstekna er skilgreindur sem útflutningur vöru og þjónustu staðvirtur með verðlagi innflutnings vöru og þjónustu. Grunnspá Seðlabankans 2013-2015.
Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Gert ráð fyrir nokkru hærra gengi en í febrúarspánni

- ISK tók að hækka á ný í febrúar
  - Stutt af inngripum SÍ og lækkandi áhættuálagi
  - Hækkað um 10% gagnvart vísitölu og 11% gagnvart evru
- Fyrirsjáanlegt ferðamannainnflæði ætti að styðja enn frekar við ISK á næstunni...
- ... en á móti áframhaldandi þrýstingur tengdur niðurgreiðslu erlendra lána og rýrnun viðskiptakjara
- Lengra fram á veginn gæti kjarasamningur, uppgjör búa og skref í losun hafta sett þrýsting á ISK
- Sem fyrr byggist spá bankans á þeirri tæknilegu forsendu að gengi ISK haldist á svipuðu stigi út spátímann
  - ISK 2,5% hærri á Q1 en spáð í febrúar
  - Gert ráð fyrir gengisvísitölu upp á rúmlega 215 stig sem er um 9% hærra en í PM 13/1

Gengi krónu gagnvart viðskiptaveginni
gengisvísitölu - samanburður við PM 2013/1

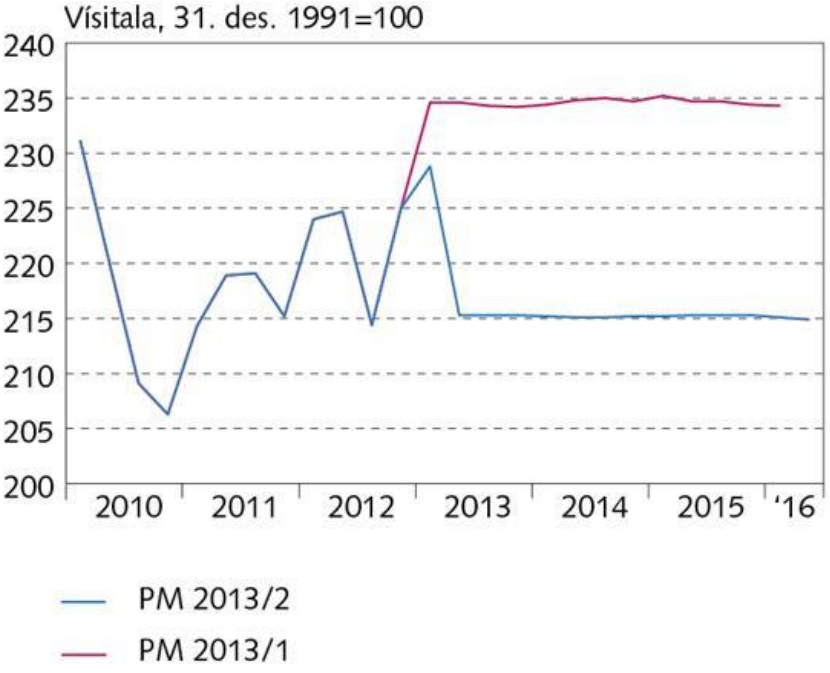

Heimild: Seðlabanki Íslands.

Minni hagvöxtur í fyrra en gert var ráð fyrir

- Vöxtur þjóðarútgjalda var 1,9% árið 2012 – í takt við spá PM 13/1 um 2% vöxt
- Hagvöxtur nokkru minni eða 1,6% í stað 2,2% – aðallega vegna kröftugri þjónustuinnflutnings
- 7½% bati VLF frá botni samdráttarskeiðs um mitt ár 2010 – drifinn áfram af vexti útflutnings og eftirspurn einkaaðila, þ.e. einkaneyslu og atvinnuvegafjárfestingu

Þjóðhagsreikningar 2012 og mat Seðlabankans

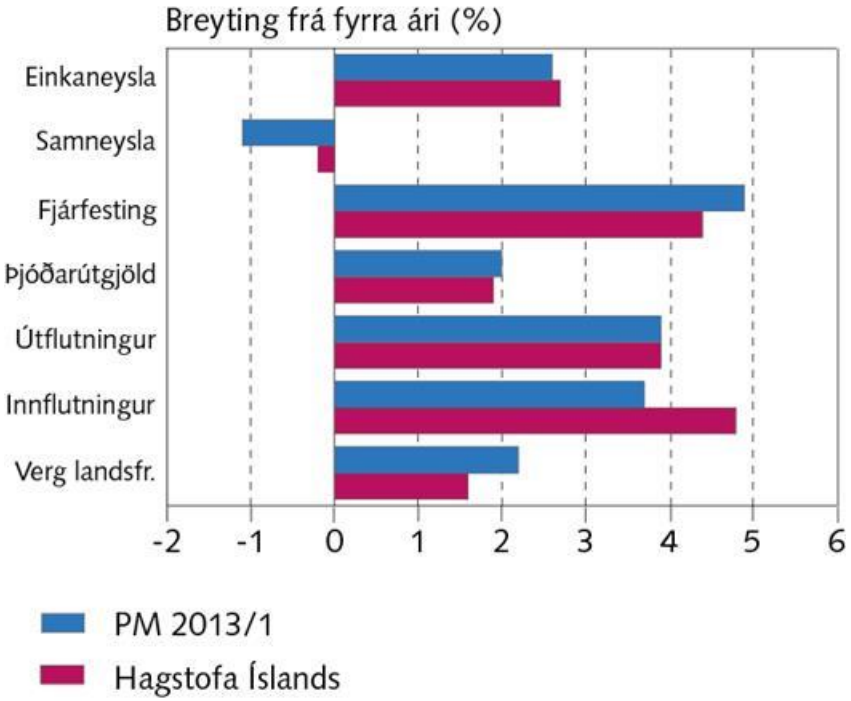

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Framlag undirliða landsframleiðslu til efnahagsbata[1]

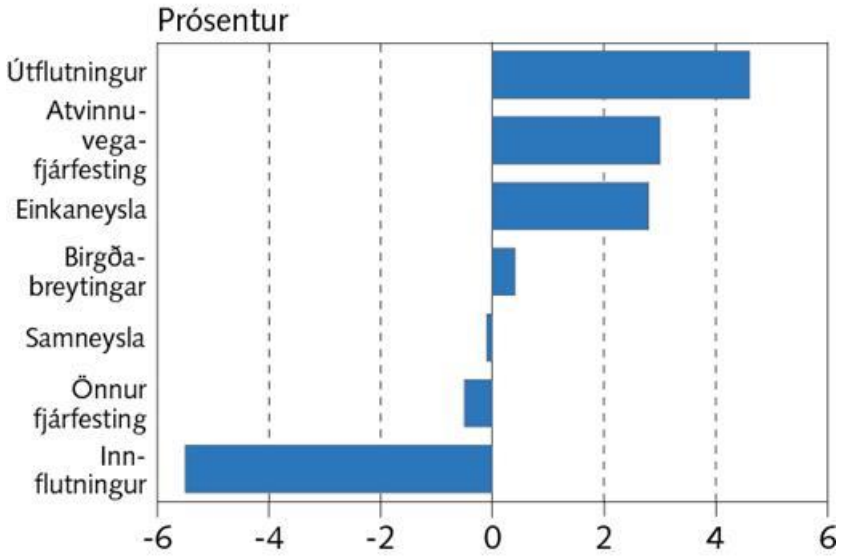

1. Frá 2. ársfj. 2010 til 4. ársfj. 2012.

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Hægir á einkaneyslu þótt tekjur vaxi hraðar

- Vöxtur einkaneyslu minnkaði á seinni hluta 2012 en hann var þó meiri en spáð var í febrúar; árið endaði í 2,7% eins og spáð var
- Virðist hafa hægt á vextinum á Q1 í ár og árið endar í 2,2% í stað 2,5% í PM 13/1 þrátt fyrir meiri vöxt kaupmáttar ráðstöfunartekna 2012-13
- 3% vöxtur á ári 2014-15; um ½pr meiri vöxtur en að meðaltali síðustu 30 ár

Þróun einkaneyslu, fyrirhugaðra stórkaupa og greiðslukortaveltu

1. ársfj. 2003 - 1. ársfj. 2013[1]

1. Tölur yfir einkaneyslu ná einungis fram til 4. ársfjórðungs 2012.
Heimildir: Capacent Gallup, Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Einkaneysla og kaupmáttur ráðstöfunartekna 2000-2015[1]

1. Grunnspá Seðlabankans 2013-2015.
Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Horfur á töluvert hægari fjárfestingu í ár

- Hægari vöxtur fjárfestingar í fyrra en áður var spáð – en gæti verið vanmetinn í tölum Hagstofunnar
- Hægari stóriðjufjárfesting í ár og vísbendingar um mun hægari almenna atvinnuvegafjárfestingu
- Heildarfjárfesting dregst saman um 9% í ár (1% í PM 13/1) en án skipa og flugvéla eykst hún um 5½%
- Tekur við sér 2014-15: 17-20% vöxtur heildarfjárfestingar en fjárfestingarhlutfallið helst lágt: um 17% 2015

Fjárfesting í hlutfalli af VLF 2008-2015[1]

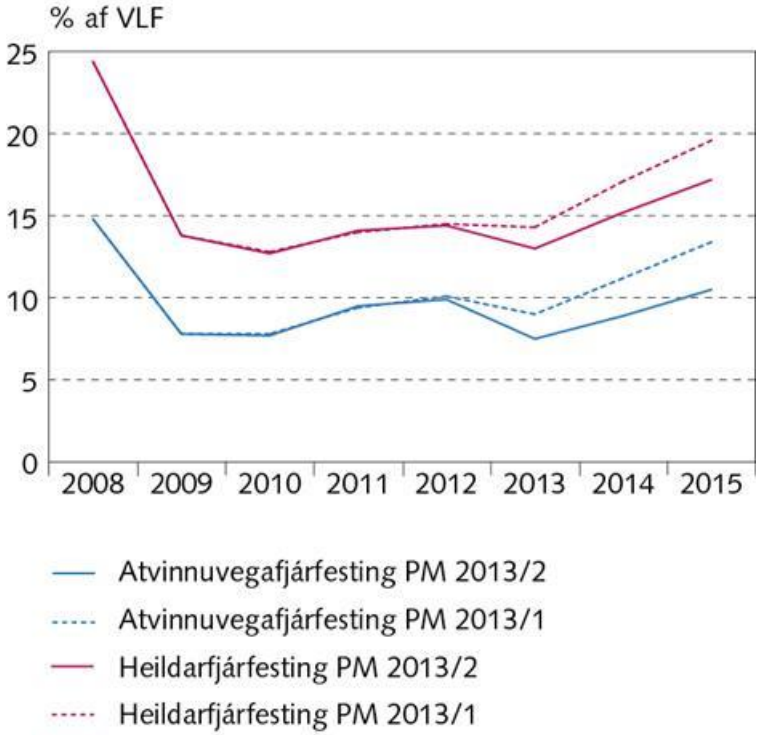

1. Grunnspá Seðlabankans 2013-2015.
Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Þróun fjármunamyndunar og framlag helstu undirliða hennar 2010-2015[1]

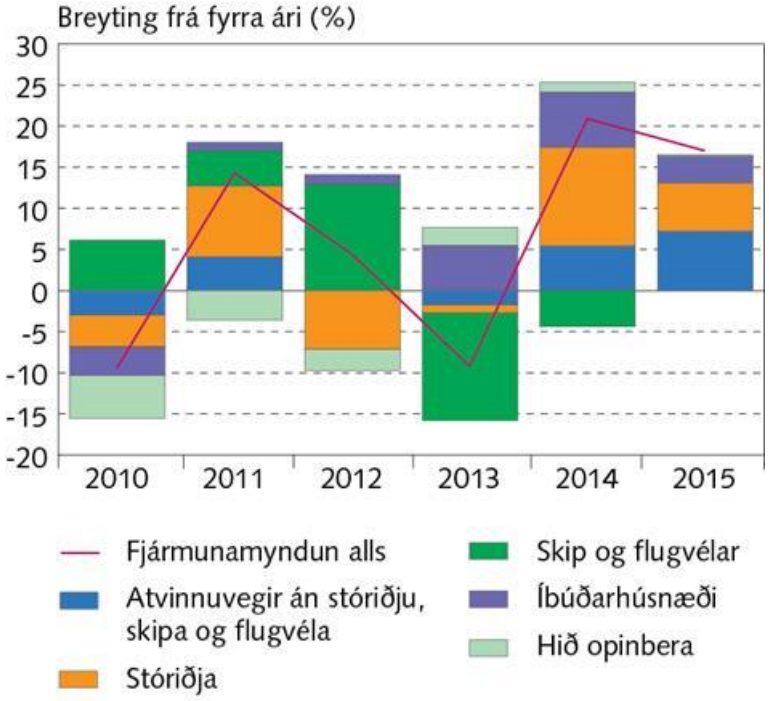

1. Grunnspá Seðlabankans 2013-2015.
Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Lakari hagvaxtarhorfur en í febrúar ...

- Hagvöxtur 2011 2,9% (2,6% í feb.) og 1,6% (2,2%) í fyrra; hægari vöxtur í takt við alþjóðlega þróun
- Hægir enn frekar á fyrri hluta 2013 en tekur við sér á seinni hlutanum; árið endar í 1,8% (2,1%) og 3-3½% hagvexti 2014-15 ; VLF um 2½% minni í lok spátímans en í PM 13/1
- 2,8% hagvöxtur að meðaltali á spátímanum samanborið við 2,5% meðalvöxt síðustu 30 ára

Hagvöxtur á Íslandi og í helstu viðskiptalöndum

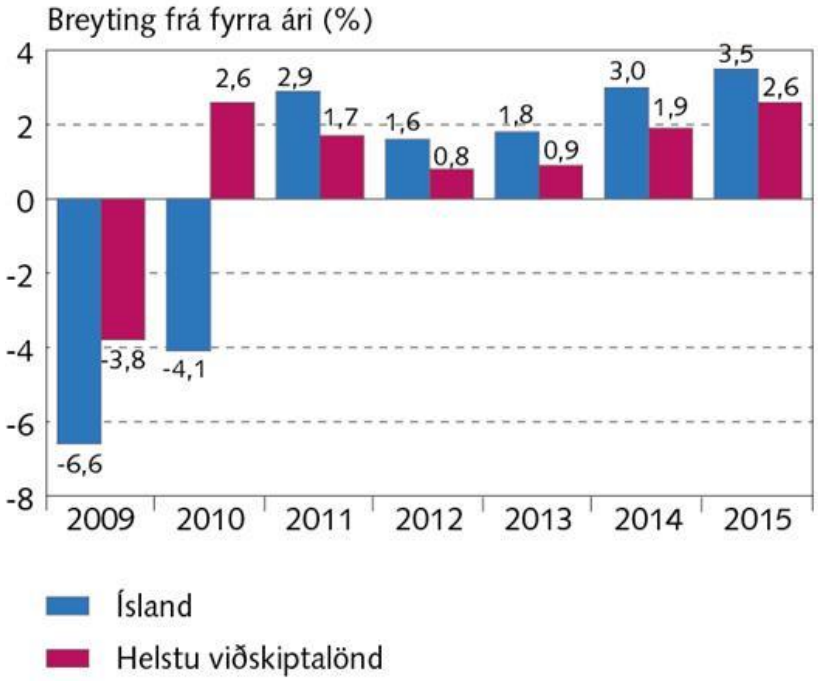

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Árstíðarleiðrétt verg landsframleiðsla - samanburður við PM 2013/1[1]

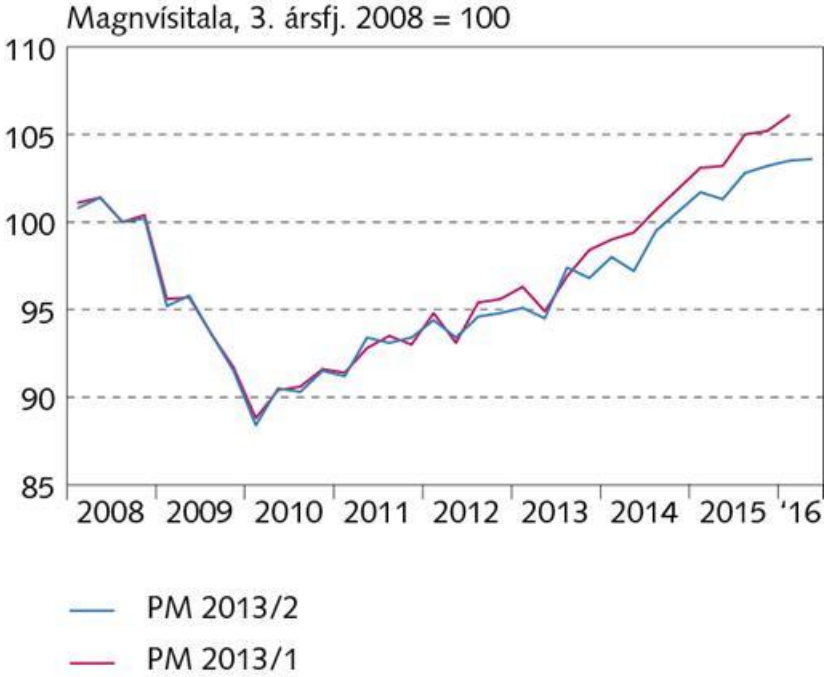

1. Árstíðarleiðrétt gögn Seðlabankans.

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

... og hægari bati en á fyrri bataskeiðum...

- Efnahagsbatinn er hægari nú en á fyrri bataskeiðum
- Kemur ekki á óvart í ljósi eðli kreppunnar og stærð áfallsins...
- ... en einnig í ljósi erfiðs alþjóðlegs umhverfis – sem gerir útflutningsdrifinn bata erfiðari

Hagvöxtur í efnahagsbata[1]

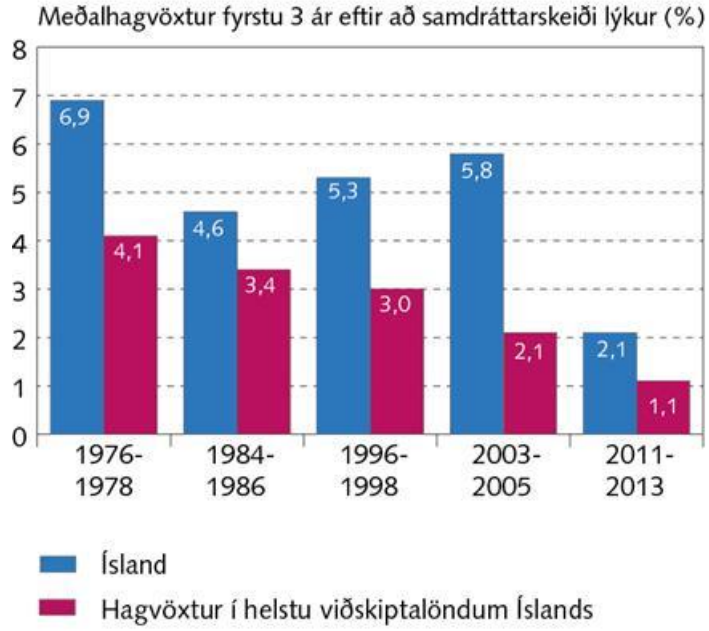

1. Samdráttarskeiðin á Íslandi byggjast á mati Þórarins G. Pétursonar (2000) að viðbættum skeiðunum 2002-3 og 2008-10. Vöxturinn fyrir árið 2013 er samkvæmt spá PM 2013/2.

Heimildir: Þórarinn G. Pétursson (2000). "Business Cycle Forecasting and Regime Switching", Seðlabanki Íslands *Working Paper* nr. 7, Hagstofa Íslands, OECD, Seðlabanki Íslands.

Útflutningur í efnahagsbata[1]

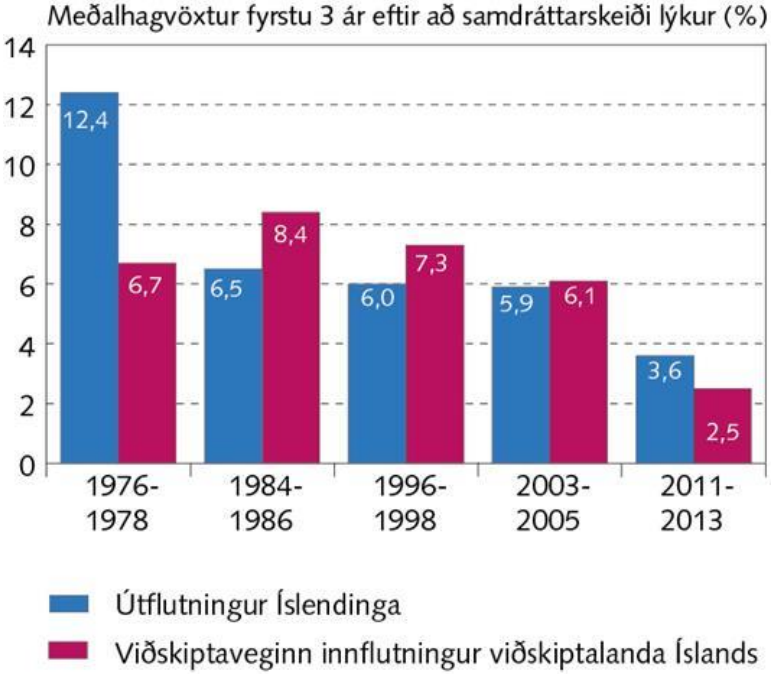

1. Samdráttarskeiðin á Íslandi byggjast á mati Þórarins G. Pétursonar (2000) að viðbættum skeiðunum 2002-3 og 2008-10. Vöxturinn fyrir árið 2013 er samkvæmt spá PM 2013/2.

Heimildir: Þórarinn G. Pétursson (2000). "Business Cycle Forecasting and Regime Switching", Seðlabanki Íslands *Working Paper* nr. 7, Hagstofa Íslands, OECD, Seðlabanki Íslands.

... en með því mesta meðal iðnríkja í dag

- Batinn frá því að botni var náð hefur þó verið svipaður hér og að meðaltali hjá OECD-ríkjum og í Bandaríkjunum og mun meiri en t.d. í Bretlandi og á evrusvæðinu
- Hagvöxtur í fyrra var jafnframt einna mestur hér meðal iðnríkja og horfur fyrir 2013-15 eru einna bestar hér á landi

Þróun landsframleiðslunnar í kjölfar fjármálakreppunnar[1]

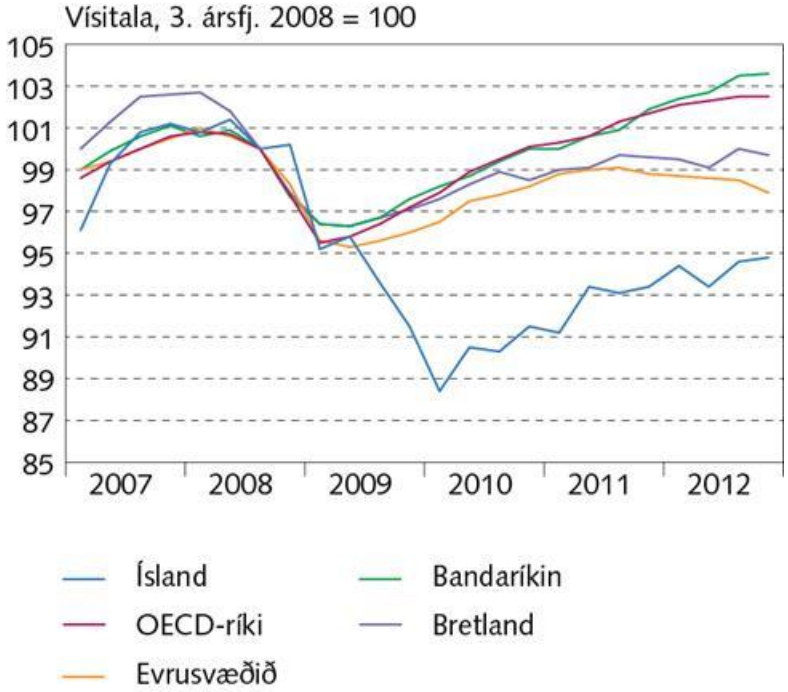

1. Árstíðarleiðrétt gögn fyrir Ísland koma frá Seðlabanka Íslands.
Heimildir: OECD, Seðlabanki Íslands.

Hagvaxtarþróun meðal iðnríkja[1]

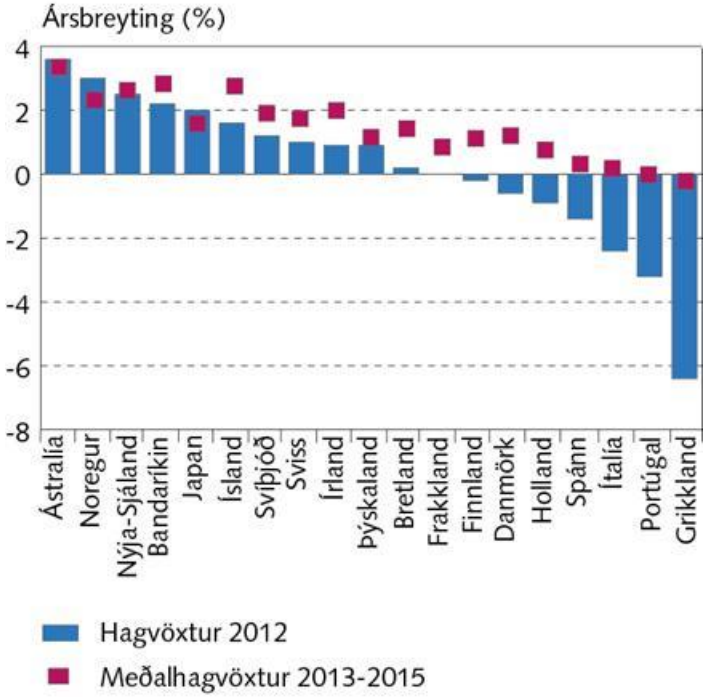

1. Grunnspá PM 2013/2 fyrir Ísland en spá Alþjóðagjaldeyrissjóðsins fyrir hin ríkin.
Heimildir: Alþjóðagjaldeyrissjóðurinn, Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Áframhaldandi bati á vinnumarkaði og einn sá kröftugasti meðal iðnríkja

- Fleiri flutt til landsins en frá því síðustu 2 fjórðunga
- Starfandi fjölgaði um 2,7% á Q1 fimmta fjórðunginn í röð
- Fækkun meðalstunda virðist vera að ljúka og heildarvinnustundir jukust um 2,5% (1,5% í PM 13/1)
- Fleiri fyrirtæki vilja fjölga starfsfólki en fækka
- Atvinnuleysi heldur áfram að minnka
  - Árstíðarleiðrétt skráð 4,6% og 5,3% skv. VMK (bæði minnka um 1½pr frá fyrra ári)
- Kröftugri bati en í öðrum OECD-ríkjum
  - Hlutfall starfandi hefur hækkað um 2pr hér frá 10Q4-12Q4 en um 0,2pr hjá OECD
  - Atvinnuleysishlutfallið hefur lækkað um 2,5pr hér en um 0,2pr hjá OECD
- Atvinnuleysi í 4% í lok spátímans (svipað og í febrúar)

Þróun á vinnumarkaði í kjölfar fjármálakreppunnar[1]

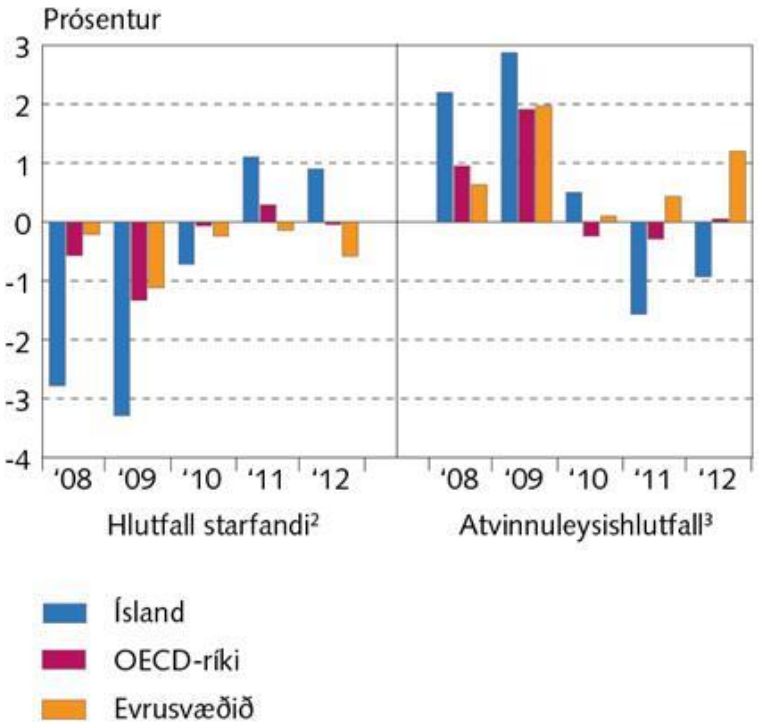

1. Ársbreytingar milli fjórða ársfjórðungs hvers árs. 2. Fjöldi starfandi sem hlutfall af mannfjölda 15-64 ára (árstíðarleiðrétt). 3. Fjöldi atvinnulausra sem hlutfall af vinnuafli (alþjóðlega samræmdur mælikvarði, árstíðarleiðrétt).
Heimild: OECD.

Meiri launahækkanir síðustu ár og horfur á hægari framleiðnivexti á spátíma

- Hagstofan hefur birt endurskoðaðar tölur um heildarlaun útfrá þjóðhagsreikningum
  - Laun hækkuðu minna en fyrri tölur bentu til 2007-09 en meira 2010-11
  - En launastigið er lægra á öllu tímabilinu
  - Fyrstu tölur benda einnig til meiri launahækkana 2012 en gert var ráð fyrir í febrúar
- Horfur á hægari framleiðnivexti á spátímanum
- Launakostnaður á framleidda einingu hækkar því meira 2010-15 en í PM 13/1
  - Ríflega 3½% á ári að meðaltali eða um 1pr umfram verðbólgumarkmiðið

Launakostnaður á framleidda einingu og framlag undirliða 2008-2015[1]

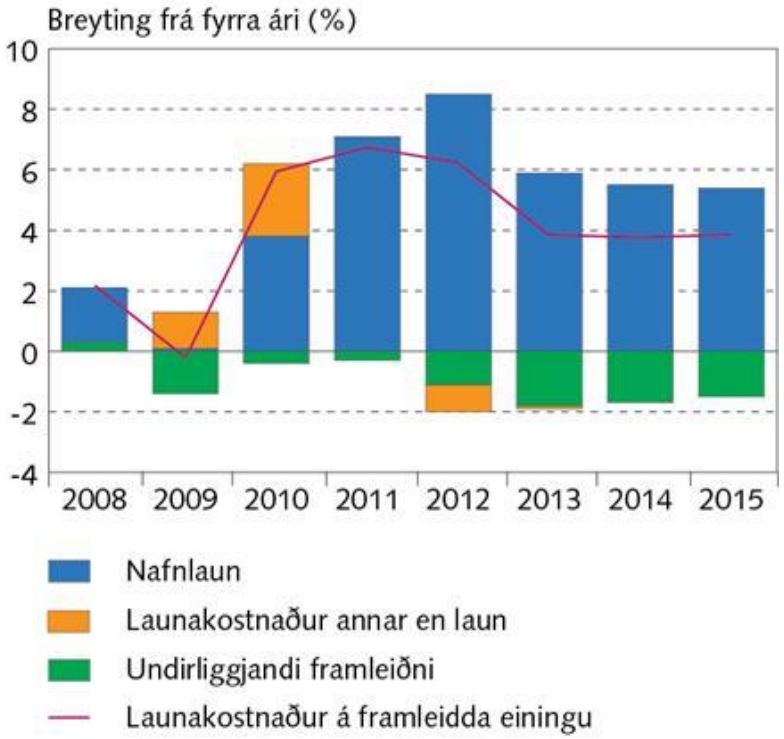

1. Framleiðniaukning kemur fram sem neikvætt framlag til hækkunar á launakostnaði á framleidda einingu. Grunnspá Seðlabankans 2013-2015.

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Vísbendingar um að slakinn sé að hverfa

- Slakinn farið minnkandi frá 2010 í takt við minnkandi atvinnuleysi
- Fyrirtækjum fjölgað sem eru við eða yfir hámarksframleiðslugetu eða búa við skort á starfsfólki
- Hlutfall fjármagnsstofnsins af VLF lækkað og launahlutfallið hækkað
- Svipað mat og í febrúar fyrir 2013 en meiri slaki 2014; spáð að slakinn verði horfinn í lok spátíma

Framleiðsluspenna og vísbendingar um framleiðsluspennu

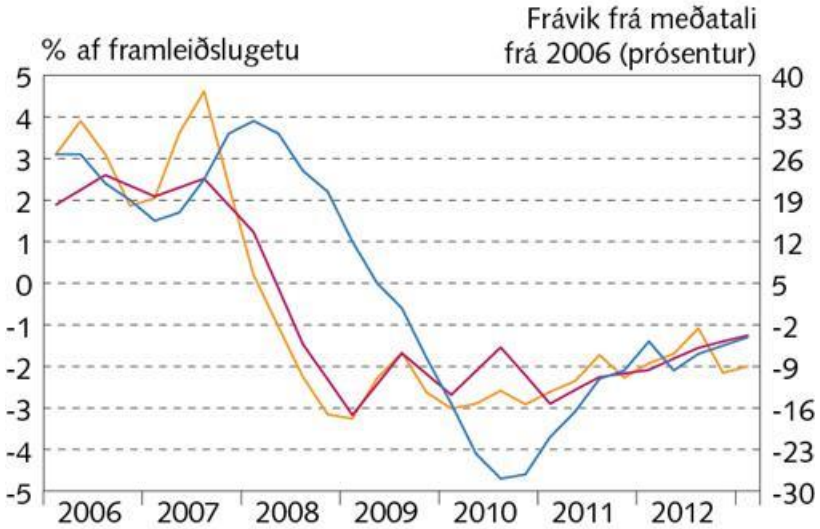

Framleiðsluspenna (v. ás)

Hlutfall fyrirtækja með starfsemi nærri eða umfram framleiðslugetu (h. ás)

Hlutfall fyrirtækja sem býr við skort á starfsfólki (h. ás)

Heimildir: Capacent Gallup, Seðlabanki Íslands.

Framleiðsluspenna, launahlutfall og hlutfall fjármagnsstofns af VLF 2000-2012

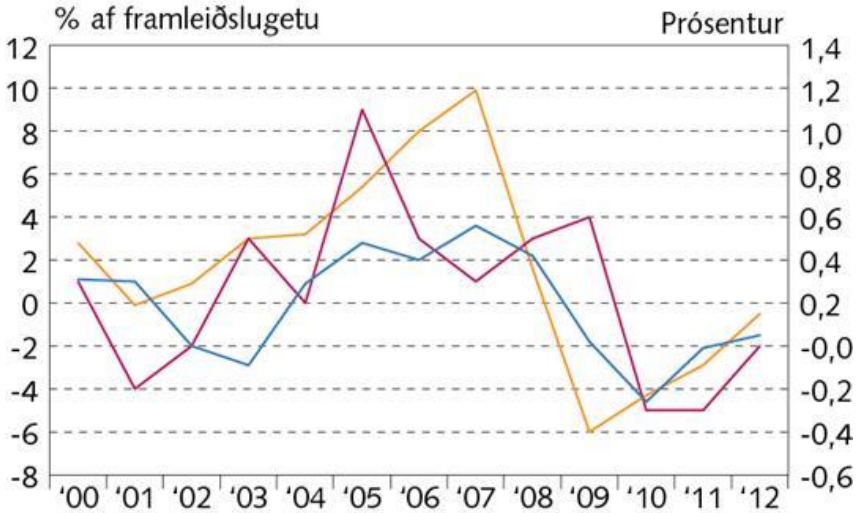

Framleiðsluspenna (v. ás)

Breyting hlutfalls fjármagnsstofnsins af VLF (h. ás)

Hlutdeild launa í VÞT (frávik frá 30 ára meðaltali, v. ás)

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Verðbólga hefur hjaðnað undanfarið ...

- VNV hækkaði um 0,2% milli mánaða í apríl
- Stærstu liðirnir til hækkunar kostnaður vegna eigin húsnæðis en á móti lækkaði bensínverð
- Ársverðbólga fór í 3,3% og er sú lægsta síðan apríl 2011 og rúmlega 3pr minni en fyrir ári

Árleg verðbólga (%)	Apríl 2013	Mars 2013	Apríl 2012
VNV	3,3	3,9	6,4
VNV án skatta	3,2	3,8	6,3
VNV án húsn.	3,5	4,4	6,3
HICP		4,5	7,2
K3 án skatta	4,2	4,6	5,9
K4 án skatta	4,0	4,8	5,8

Verðbólga á ýmsa mælikvarða[1]

Janúar 2001 - apríl 2013

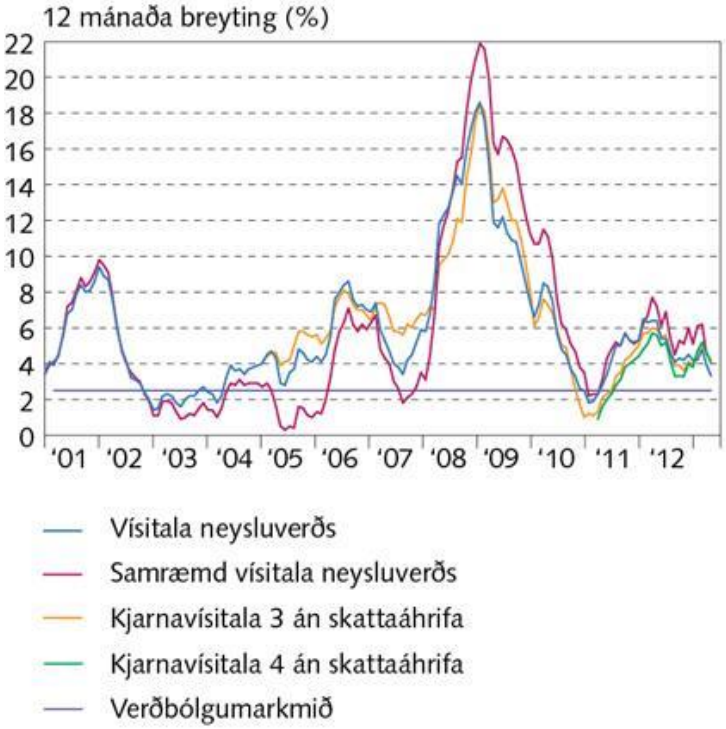

1. Kjarnavísitala 3 er vísitala neysluverðs án búvöru, grænmetis, ávaxta, bensíns, opinberrar þjónustu og raunvaxtakostnaðar húsnæðislána. Í kjarnavísitölu 4 er að auki markaðsverð húsnæðis undanskilið.

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

… en enn nokkur verðbólguþrýstingur

- Gengishækkun og lækkun bensínverðs mikilvæg ástæða minni verðbólgu
- Kjarnaverðbólga og aðrir mælikvarðar á innlenda verðbólgu benda til undirliggjandi verðbólguþrýstings
- Verðbólguvæntingar hafa lækkað og breytileiki milli þeirra minnkað – en eru enn nokkuð yfir markmiði
- Langtímaverðbólguvæntingar miðað við verðbólguálag um 3,2-3,5% (lækkun um 0,5-0,9pr frá febrúar) en um 4,2% (lækkun um 0,1-0,3pr) miðað við væntingar markaðsaðila

Verðbólga, kjarnaverðbólga og gengi krónunnar

Janúar 2010 - apríl 2013

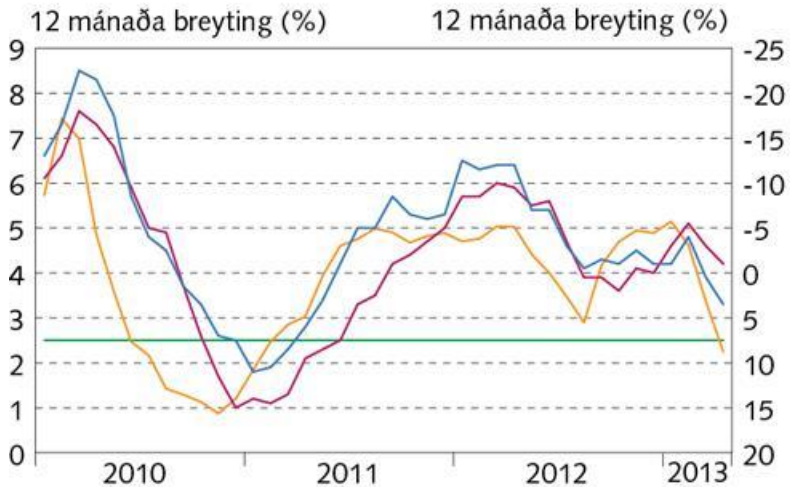

Vísitala neysluverðs (v. ás)

Kjarnavísitala 3 án skattaáhrifa (v. ás)

Vísitala meðalgengis - viðskiptavog þröng (h. ás, andhverfur kvarði)

Verðbólgumarkmið (v. ás)

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Verðbólguvæntingar miðað við mismunandi mælikvarða[1]

1. ársfj. 2008 - 1. ársfj. 2013

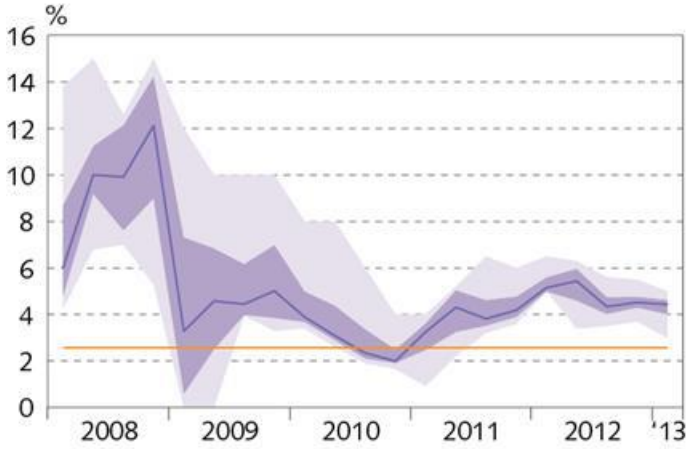

Bil hæsta og lægsta gildis

Bil 1. og 3. fjórðungs

Miðgildi

Verðbólgumarkmið

1. Miðað við verðbólguvæntingar fyrirtækja, heimila og á skuldabréfamarkaði til eins árs og verðbólguspá Seðlabankans eitt ár fram í tímann.

Heimildir: Capacent Gallup, Seðlabanki Íslands.

Verðbólguhorfur batna lítillega frá febrúar

- Verðbólgan 4,3% á Q1 – þriðja fjórðunginn í röð
  - 0,3pr meiri en spáð í PM 13/1
  - Líklega aðallega vegna meiri áhrifa lækkunar ISK fram undir miðjan febrúar
- Horfur á hraðri minnkun verðbólgu á Q2
  - Verði 3,4% (3,5% í PM 13/1)
- Eykst lítillega á seinni hluta ársins vegna óhagstæðra grunnáhrifa frá í fyrra
  - Verður 3,7% á Q4 eins og spáð var í PM 13/1
- Heldur áfram að hjaðna á næsta ári og verður við markmið á fyrri hluta næsta árs sem er nokkru fyrr en spáð var í PM 13/1

Verðbólga - samanburður við PM 2013/1

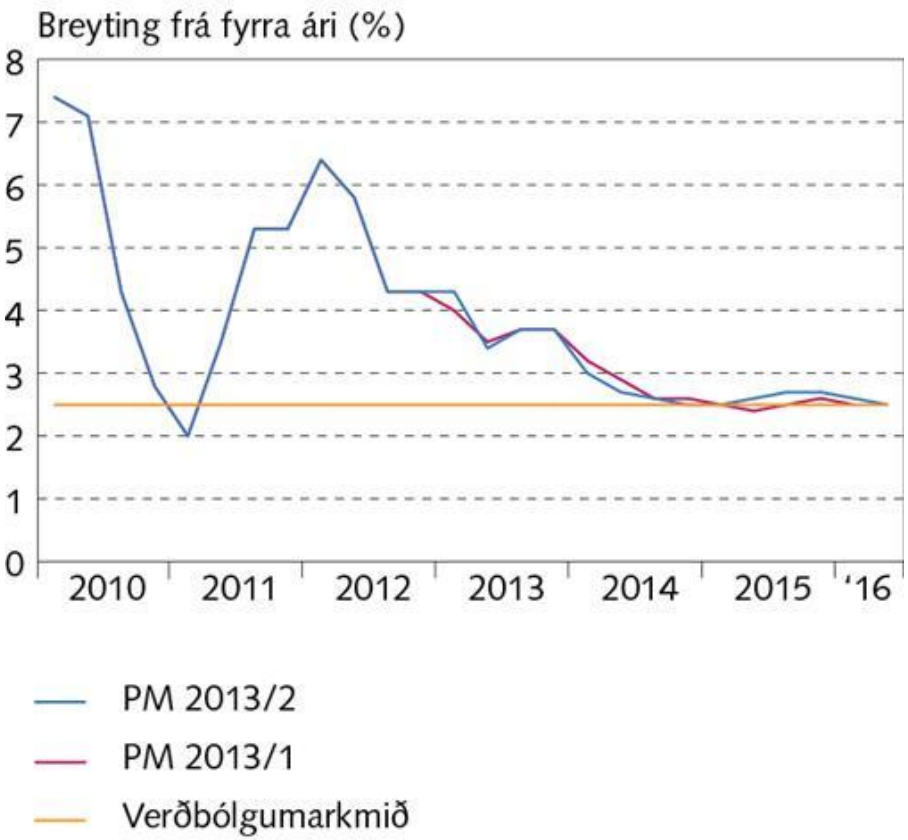

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

… en eru sem fyrri háðar nokkurri óvissu

- Gengisforsenda grunnspárinnar hefur tekið miklum breytingum milli spáa og núverandi spá er í sterkari kantinum miðað við 8 síðustu spár
- Óvissa um gengishorfur og aðra þætti sem hafa áhrif á verðbólgu endurspeglast í óvissu um verðbólguhorfur: helmingslíkur að verðbólga verði á bilinu 2-4% að ári liðnu

Gengisforsenda grunnspár
Peningamála - bil síðustu 8 spáa[1]

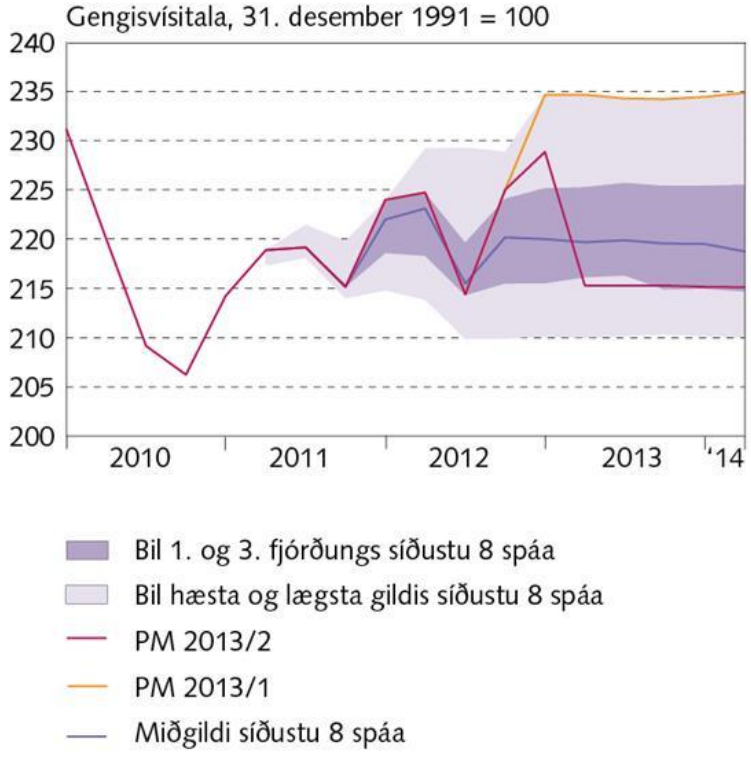

1. Myndin sýnir gengisforsendu grunnspár *Peningamála* 2011/2-2013/2 yfir tímabil elstu spárinnar (til annars ársfjórðungs 2014).
Heimild: Seðlabanki Íslands.

Verðbólguspá og óvissumat

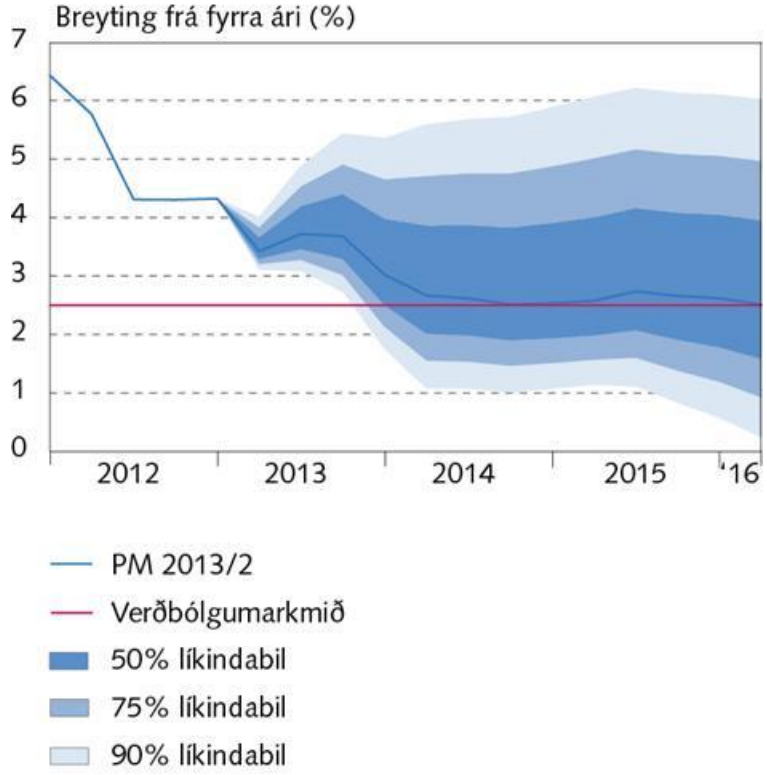

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.